

lós életrajza I. kötetének a befejezése Széchy Károlytól, az író előszavával, melyben beszámol forrásairól, megjegyezvén, hogy az életrajznak anyaga kilencztizedrészében merőben új. Az életrajz ez első kötete (324 l.) Zrinyi ifjúságát (1651-ig) az „Adriai Tenger Syrenája“ megjelenéséig tárgyalja. Dr. Wlassics Gyula cultusministernek, mint Csáktornya képviselőjének van ajánlva. Ezt a füzetet is szép illusztrációk díszítik.

A dévai m. k. állami főreáliskola 25 éves fennállásának és Téglás Gábor igazgató negyedszázados működésének alkalmából f. évi október hó 4-én délután 3 órakor a vármegyeház dísztermében örömmünnetet rendez. Régi, buzgó munkatársunknak mi is szívből gratulálunk.

Verne Gyula összes munkái képes kiadásának olcsó sorozatából a 44—52. füzeteket, bocsátotta közre a Franklin-Társulat, mely egyedül jogosított a képes kiadásra. A kilencz új füzet közül a 44 és 45-ik befejezi a »Servadac Hektor kalandos útazása a naprendszeren át« cz. érdekesítő regényét. A 46—52. füzetek pedig Verne másik nagyhatású regényét: „Dél csillaga — a gyémántok hazájá“ t tartalmazzák, mely déli Afrika és vidékére viszi az olvasót s a kalandok bonyodalmai és viszontagságai közt sok ismeretet és tanulságot nyújt e messze világrész szokásairól, földjéről, embereiről. A Franklin-Társulatnak Verne kiadásait mind jőnevű írók fordítják, így a „Dél csillaga“ is György Aladár, egyik legismertebb földrajzi írónk fordításában jelenik meg. A kiállítás díszes s az eredeti francia kiadás képei érdekesítik. Ebben 59 illusztratio van. Megrendelhető minden könyvkereskedésben. Egy füzet ára 20 kr. Díszes bekötési táblák minden regényhez 40 kr-ért kaphatók. Eddig az új olcsóbb képes díszkiadásban hét regény jelent meg: 1. A rejtelmes sziget. 2. Utazás a holdba. 3. Utazás a hold körül. 4. A Jangada. 5. Öt hét léghajón. 6. Servadac Hector kalandos útazása. 7. Dél csillaga.

Folyóiratok.

Az *Akadémiai Értesítő* jun. számát az Akadémia május 17-én tartott közgyűléséről szóló tudósítás nyitja meg. *Kállay* Béni közli a közlés alkalmával felolvasott »Az Árpádok és a magyar állam« czímű ünnepi értekezését, melyben kifejti, hogy az Árpádok előtt az lebegett czélul négyszáz éves uralmuk alatt, hogy népek magyar legyen és maradjon s hogy méltó társa legyen a mívelt nyugoti nemzeteknek, melyek között helyet foglalt. *Simonyi* Zsigmond előterjeszti Szilády Áron, Horváth Cyrill és Tóth Béla közléseit a königsbergi töredék egy érthetetlen helyéről. *Pecz* Vilmos kivonatban közli. »A magyarok ősi nevééről Bátorban született Constantinusnál« cz. értekezését. *Heller* Ágoston

jelentést tesz az Akadémia Goethe-gyűjteményéről. — A jul. füzetében *Koch* Antal közli Hantken Miksa palaeontologus felett tartott emlékbeszédét. *Szilasi* Móricz kivonatban közli a vogul és magyar névszói összetételekről írott értekezését; *Schuller* Lajos a Röntgen-sugarakról tartott felolvasását. — Az aug. számban *Téglás* Gábor »A daciai út Palánkától a Bisztra torkolatáig« cz. alatt tájékoztató kivonatban közli kutatásainak eredményét. *Hegedűs* István Guarinus és Janus Pannonius, a ferrarai egyetem szellemi alapítója és tanítványa viszonyát rajzolja. *Rupp* Kornél a Krakkói töredék eredetéről értekezik.

A *Századok* jun. (6.) füzetében *Thallóczy* Lajos közli és méltatja Presbyter Diocleas krónikájának magyar vonatkozásait, hogy kiegészítse a honfoglalásra vonatkozó szláv kútföket. *Téglás* Gábor »Az Al-Duna felső zuhatagjainak szerepe a rómaiak történetében Trajanus felléptéig« cz. cikkében kimutatja, hogy az Al-Dunát az tette különösen fontossá a rómaiakra nézve, hogy környékén akkoriban igen sok érezt bányásztak. *Sörös* P. Pongrácz megkezdi s a szept. füzetben befejezi Forgách Ferencz életrajzát. *Áldúsy* Antal egy új-adatot közöl Mária királynő diplomatai összeköttetéseihez. A Tárcaiban *Wertner* Mór a turóczi prépostság alapításának évét állapítja meg. Szerinte az 1248-ra tehető. — A szept. (7.) füzetét *Jakab* Elek »Székelytelepek Magyarországon« cz. értekezése nyitja meg. *Fiók* Károly »Sabartoi asfaloi« czim alatt felel Pecz Vilmosnak »A magyarok régi neve Konstantinos Porphyrogenetosnál« cz. cikkére. Gr. *Wilczek* Ede megkezdi a Horváthi család lázadásáról írott értekezésének közlését. *Kropf* Lajos közli Hoffmann János tanácsosnak Ferdinánd király előtt 1551. elmondott beszédét, melyben leakarja beszélni Erdély elfoglalásáról. — zs. — kegyelettel emlékezik meg Curtius Ernő historicus haláláról.

Az *Archeologiai Értesítő* jun. (3.) számában *Hans* Semper a Magy. Nemz. Múzeumban levő kora-középkori csontdomborművekről értekezik, melyek művészettörténeti szempontból különösen érdekesek. *Bella* Lajos Scarbantia sánczát, *Kárász* Leo a dettai ékszerleleteket, *Gerecze* Péter az ezredévi kiállítás építészeti emlékeit s *Fetzer* János Ferencz a szilágymegyei régi fatemplomokat ismerteti. Irodalom, múzeumok és társulatok ügyeinek ismertetésével záródik e szám.

A *Történelmi Tár* jul.—szept. (3.) füzetében *Thaly* Kálmán a Magy. Tört. Társulat kézírattárából közli gr. Erdődy Sándor vasi főispán naplóját az 1708. évi orsz. gyűlésről, mely számos új adatot nyújt az említett orsz. gyűlés történetéhez. *Thallóczy* Lajos a castell-porpettoi levéltárból közlésezi az olasz és magyar Frangepánok levelezését. *Török* István dr. adatokat közöl a kolozsvári ref. egyház XVII. századi történetéhez. *Komáromy* András folytatja »A báró Perényi család levéltárából«, A.—A. pedig »Brandenburgi Katalin és a diplomácia« cz. alatt megkezdett közleményét. *Beke* Antal megkezdi a kolozsmonostori levéltár ismertetését, valamint *Karácsonyi* János a gróf Pongrácz család nedeczi levéltára oklevélkivonatainak közlését.

Az 1848—49. *Történelmi Lapok* jun.—szept. (12—18.) számaiban fontosabb cikkek a következők: Biró Sándor s Macskási Antal: Háromszék

önvédelmi hiteza, *Koós* Ferencz románjellemrajzokat közöl 1848—9-től, *Biró* Sándor naplójából: Háromszéki forradalmi töredékek. *Farkas* József Vasvári elestéről tesz közé egy új adatot. *Matolai* Ede a podheringi csatát írja le, melyben személyesen jelen volt. *Koós* Ferencz adatokat közöl Felvincz 1848. nov. 13-án történt elpusztításhoz. *Lövei* Klára Thorma Jánosnak »Az aradi vértanúk« című festményét ismerteti, kegyelettel emlékezve meg a szabadság vértanúiról.

Az *Erdély* 3. számának első cikke »A turista ügyről«, Thirring Gusztávnak a Turisták Lapjában megjelent cikkével foglalkozik. dr. *Szűdeczky* Lajos »Középázsiai élmények« cím alatt leírja a Zichy expedíció útját a Káspi-tótól Szamarkandig. *Urmánczy* Nándor »Sedes Giergiensis« cz. alatt ismerteti Gyergyószéket. — A 4. számban *Possewitz* Tivadar az országos turista kongresszust írja le. *Hankó* Vilmos »Székelyföld« cz. alatt ismerteti a székely nép eredetét a rege szerint, a székelység történetét és a székelyföld földrajzi viszonyait. — Az 5. számban érdekes cikk »A turistaság faji szempontból«, mely védi az E. K. E.-t azon váddal szemben, mintha czélja csak az volna, hogy propagandát csináljon a magyarosítás érdekében. *Versényi* György leírja Türt és a túri hasadékok. *Urmánczy* N. a Görgény folyó vidékét ismerteti.

Az *Irodalomtörténeti Közlemények* II. füzetében *Váczy* János »Az árkádiai pör« cz. alatt a Csokonai V. Mihály emlékköve ügyében kifejldött tollharczot ismerteti. *Erdélyi* Pál közli a Beöthy László emléktáblájának leleplezése alkalmával tartott emlékbeszédjét. Az adattárban találjuk Szent Brigitta 15 imádságát, *Nagy* Lajosnak Budenzről való emlékezését, *Illésy* Jánostól két adatot Kisfaludy Sándor életéhez, *Récsey* Viktor közlésében Révai Miklós Paintner Mihályhoz írott leveleinek negyedik közleményét és *Czékus* Lászlótól Jászay Pál naplójából a tizedik közleményt. Végül gazdag repertorium található.

A *Nyelvtudományi Közlemények* jun. (2.) füzetében *Szilasi* Móricz a finn-ugor névszói összetételekről értekezik. *Setälä* Emil az eredeti *kt* megfelelőjét a magyarban vizsgálja. *Halász* Ignác az 1894-ben itt járt lappoktól szerzett déli lapp szövegeket közli. *Hegedűs* István bevégzi »Az acusativusról a görögben« című értekezését. *Asbóth* Oszkár »Az ó-szlovén nyelv hazája« cz. cikkében felel Wolf Györgynek. — Könyvészet, ismertetések, bírálatok, kisebb közlések következnek.

A *Magyar Nyelvőr* jun. (6.) füzetében *Sebestyén* Károly »Nyelvújítók« cz. alatt az újabb nyelvújítási törekvéseket bírálja. *Kicska* Emil bevégzi értekezését az alanyról és állítmányról. *Király* Károly nyelvújítási adatokat közöl. *Asbóth* Oszkár a »fölnogy« szót magyarázza. — A jul. (7.) füzet *Turcsányi* Andor »A magyar meg a német« cz. népszerű felolvasásának egy részlete nyitja meg. *Nagyszigethi* Kálmán a »törlejt« és »vellejt« régi igék jelentését fejtegeti. *Mazuch* Ede, *Ratzenberger* Ferencz s *Rednitz* Ignác magyar elemeket mutatnak ki a nemzetiségek nyelvében. *Szigeti* József a vasúti germanizmusokat csoportosítja. — Az aug. (8.) füzetében *Tóth* Béla szöfordításokat bírál. *Lukács* Lőrincz kezdi s a köv. füzetben bevégzi azon szavak közlését, melyekkel Faludi

az irodalmi nyelvet gazdagította. *Lázár* István az alsó-fehér megyei népnyelv hangtanát, alaktanát és mondattanát ismerteti. — *Melich J.* a »lesz«-ről értekezik. — *Simonyi* Zsigmond a 8. és 9. füzetben folytatja Arany János Anti-barbarushoz írott jegyzeteinek közlését. — A szept. (9.) füzetben *Simonyi Zs.* a cím és rangsorról értekezik. *Seemann*, Gábor a laikus nyelvészkedést bírálja. *Miskovits* Henrik a geologia műszavait *R. Prikkel* Márián asszég, szög szó jelentését vizsgálja. — Mindenik füzetet nyelvtörténeti adatok, helyreigazítások fejezik be.

Az *Egyetemes Philologiai Közlöny* jun.—jul. (6—7.) füzetében *Reményi* Ede »Nausikaa és Desdemona« cz. cikkében párhuzamot von e két nő szerelme közt. *Bayer* József Schiller Haramjainak magyar folytatását, a Megtért Mórt ismerteti, melyet Agyagos Molnár Sámuel írott. *Balassa* József a francia helyesírás reformjáról, *Csapó* G. Antonin a görög államkormányzás elméletéről értekezik. *Zlinszky* Aladár a magyar irodalom tanítás fokait állapítja meg.

A *Magyar Könyvszemle* ápr.—jun. (2.) füzetét »A Magyar Nemz. Múzeum Könyvtára« cz. jelentés nyitja meg. *Ásbóth* Oszkár megkezdi az 1494-i zenggi glagolita miscskönyv ismertetését. Ezután következik a vall. s közokt. miniszter jelentése a képviselőházhoz a Hunyadi-levéltár megszerzéséről. *Schönherr* Gyula a milánói Korvin codexekről, *Kanyaró* Ferencz Erdély első bibliographusairól értekezik. — Végül nyomdászati és könyvészeti adatok, vegyes közlemények vannak.

A *Protestáns Szemle* jún. (6.) füzetében *Historicus* a történelem-esinálásáról a millenium évében, *Várnai* Sándor a vallásoktatás reformjáról értekezik. *Paulik* János folytatja s a 7. füzetben bevégi a halhatatlansági eszme történetét. — A szept. (7.) füzetben *Szlávik* Mátyás a pessimismus és a kereszténység viszonyát fejtegeti. *Thury* Etel közli a »Dunántúl reformációja« cz. tanulmányának első részletét. *Wéber* Samu megkezdi Grósz Pál tanár és lelkész életrajzát.

A *Protestáns Közlöny* 26—29. és 31—36. számainak tárczájában *Miháltz* Elek a kolozs-kalotai reform. egyházmegye történetére vonatkozó adatokat közöl.

Az *Unitárius Közlöny* júl. (7.) számában Ferencz József püspök arcképét közli és kitüntetéséről emlékezik meg.

Megjegyzés. Az *Erdélyi Múzeum* októberi füzetét, okt. 15-ike helyett már szept. 30-ára kiadtuk, alkalmi füzetül a *Mátyás-szobor alapkövetétele orsz. ünnepére.* Szerk.